

СЕКЦІЯ 14

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ЛІНГВІСТИКИ, ПЕРЕКЛАДУ ТА ПЕДАГОГІКИ

Керівник секції: завідувач кафедри іноземних мов,
кандидат філологічних наук, доцент Ю. О. Томчаковська

Секретар секції: доцент кафедри іноземних мов,
кандидат філологічних наук, доцент А. П. Ладиненко

ВАРСШКІНА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Загальною метою програми викладання англійської мови для професійного спілкування є формування у здобувачів вищої освіти професійних мовних компетенцій, що сприятиме ефективному функціонуванню в навчальному та професійному середовищі.

Розробка програми викладання англійської мови має відповідати змінам, що відбуваються в національній системі вищої освіти в Україні, які було започатковано процесом інтеграції країни в європейський простір вищої освіти [1]. Програма англійської мови для професійного спілкування повинна встановлювати параметри викладання та вивчення, що відповідають міжнародно визнаним стандартам, описаним у Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти; бути багатовимірною за своєю структурою; забезпечувати базу для розробки університетських курсів відповідно до професійних потреб здобувачів вищої освіти що сприятиме їх мобільності та конкурентоздатності на ринку праці.

Цілі програми викладання англійської мови для професійного спілкування мають бути ресурсом для розробників навчальних планів та авторів навчальних матеріалів. Цілі загального характеру конкретизовані для рівнів володіння мовою (РВМ) – В1, В2, С1. Вони є сумісними з цілями, які викладені в Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти (ЗЕР) та з цілями, що визначені в Українських кваліфікаційних стандартах.

Загальними рівнями володіння мовою згідно ЗСР є	
Елементарний користувач	A1 – Інтродуктивний («відкриття») A2 – Середній («виживання»)
Незалежний користувач	B1 – Рубіжний B2 – Просунутий
Досвідчений користувач	C1 – Автономний C2 – Компетентний

Введення цих рівнів в українську практику викладання та вивчення англійської мови для професійного спілкування має підняти якість вивчення та викладання мов, а також зробити оцінювання РВМ таким, що визнається в європейському форматі [3].

Відповідно до державного стандарту базової та повної середньої освіти, РВМ випускників шкіл має відповідати рівню B1. Якщо РВМ вступників до ВНЗ є нижчим, то ВНЗ повинні пропонувати факультативні мовні курси, щоб підняти РВМ здобувачів вищої освіти, перш ніж вони почнуть вивчати обов'язковий курс англійської мови для професійного спілкування.

Визначаючи рівень випускників українських ВНЗ, необхідно брати до уваги існуючі вимоги щодо РВМ в академічному і професійному середовищах, які вимірюються міжнародно визнаними мовними іспитами.

Міжнародна система тестування англійської мови International English Language Testing System (IELTS) та Cambridge English Qualifications розроблені для оцінювання мовних умінь кандидатів, яким необхідно навчатися та працювати в середовищі, де англійська є мовою спілкування [2]. Вони визнаються у всьому світі, оскільки відображають вимоги щодо РВМ, які висуваються на світовому ринку праці.

Оскільки Україна прагне бути рівноправним партнером у рамках Болонського процесу, то очікується, що українські ВНЗ будуть здійснювати навчальний процес відповідно до європейських стандартів володіння мовою [4]. Беручи до уваги міжнародну практику мовної освіти у ВНЗ, програма англійської мови для професійного спілкування констатує, що мінімальний прийнятий РВМ для бакалавра є B2 (Незалежний користувач).

Для отримання ступеня бакалавра, разом з усіма іншими професійними вміннями, здобувач вищої освіти повинен спілкуватися англійською мовою у професійному середовищі, а саме: обговорювати навчальні та пов'язані зі спеціальністю питання; готувати виступи з низки галузевих питань; знаходити інформацію, що міститься в англомовних галузевих матеріалах; аналізувати англомовні джерела інформації для виконання завдань та прийняття рішень; писати тексти англійською мовою з низки галузевих питань; писати ділові листи; перекладати англомовні професійні тексти на рідну мову, користуючись двомовними термінологічними словниками та програмним забезпеченням перекладацького спрямування.

Програма як сучасний педагогічний та організаційний інструмент зміщує акцент зі знання мови як набору окремих елементів на поняття

про мову як систему умінь і знань. Вивчення мови розглядається як здобуття знань та мовленнєвих умінь у їх взаємодії, як цього вимагають життєві ситуації [3].

Зміст програми спрямовується на формування професійної комунікативної компетенції, що розглядається як мовна поведінка, притаманна певному академічному і професійному середовищу. Вона вимагає лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій, необхідних для виконання завдань, пов'язаних з навчанням та професійною діяльністю.

Мовленнєві вміння як важливий складник лінгвістичної компетенції включені до загальних цілей навчання. Вони розвиваються в інтегрований спосіб. Мовленнєві вміння визначаються й інтегруються відповідно до мовної поведінки, яка є специфічною для сфер і ситуацій, пов'язаних із навчанням та спеціалізацією. Пріоритет надається тим із них, які є більш важливими в певній ситуації. Так, наприклад, вміння робити презентації включає в себе усі чотири мовленнєві вміння. Але в цьому разі уміння говорити має пріоритет над вмінням слухати, читати і писати. Проте коли йдеться про листування, вміння читати й писати набувають першочергового значення.

Лінгвістичні компетенції як знання та вміння використовувати мовні одиниці складаються з лексичної, граматичної, семантичної, фонологічної, орфографічної та орфоепічної компетенцій. Ці компетенції формуються настільки, наскільки це є необхідним для усної та письмової комунікації в рамках академічного й професійного середовища, що відповідає РВМ В2. Соціокультурна компетенція спрямована на розвиток розуміння й тлумачення різних аспектів культури і мовної поведінки у професійному середовищі.

Уніфікованого змісту курсу англійської мови для професійного спілкування не існує, це пояснюється різноманітністю потреб здобувачів. Професійна комунікативна компетенція формується у здобувачів різних спеціальностей для певних академічних та професійних сфер і ситуацій [3].

Комунікативна компетенція розвивається завдяки тому, що здобувачі виконують професійно орієнтовані завдання, які вимагають використання вузькоспеціалізованої лексики та професійно орієнтованої поведінки.

Типовий курс англійської мови для бакалаврів повинен охоплювати етап навчання від рівня В1 до рівня В2 і забезпечити досягнення випускниками рівня незалежного користувача англійської мови. Він є необхідним для всіх спеціальностей і вимагає мінімум 270 аудиторних академічних годин та ще 130 годин для самостійної роботи. Додатково до цього мінімуму потрібно виділити ще години за рахунок університетських компонентів, що дозволить ВНЗ пропонувати факультативні курси.

Змістовий курс має складатися з логічних, завершених частин дисципліни що мають бути зосереджені на загальних професійних вміннях, ситуаціях та галузях, спільних для всіх спеціалістів незалежно від їх спеціалізації. На початку курсу визначається вихідний РВМ здобува-

чів, аналізуються їхні потреби, формуються цілі курсу та завдання для кожної частини. Конкретизується зміст кожної частини (напр., теми, ситуації). Далі добираються або розробляються відповідні навчальні матеріали. Робиться вибір типів завдань та видів діяльності як для аудиторної, так і для самостійної роботи. Здобувачів інформують про цілі кожної частини курсу та очікувані результати навчання, а також про форми та критерії оцінювання.

Для оцінювання результатів роботи здобувачів використовується поточне і підсумкове оцінювання. Бали, отримані здобувачами за всі завершені частини курсу, беруться до уваги під час вихідного оцінювання за певний курс.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти та науки України: Наказ Міністерства освіти і науки України № 49 від 23.01.2004 р. // (online). Available from: <http://www.mon.gov.ua/education/higher>. Accessed 15 Apr. 2004.
2. Посібник з IELTS (онлайн). Розміщено за адресою: http://www.ielts.org/library/handbook_2003.pdf.
3. Bakaieva H., Borysenko O., Khodtseva A., Klymenko L., Kostrytska S., Skrypnyk T., Todorova N., Zyenok I. English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities. Kyiv: Lenvit. 2005. 119 p.
4. Bologna (1999). The European Higher Education Area. Joint Declaration of the European Ministers of Education, (online). Available from: http://www.cepes.ro/information_services/sources/on_line/bologna.htm.access ed.19Apr.2004
5. Lisbon (1997) Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region. Lisbon. Available from: http://www.tcd.ie/CLCS/portfolio/ELPguide_teacherstrainers.pdf. Accessed 15 May 2004.

Ключові слова: програма, освіта, рівні володіння мовою, Загальноевропейські Рекомендації з мовної освіти, лінгвістичні компетенції.

Key words: curriculum, education, language proficiency levels, Common European Framework of References for Languages, linguistic competence.

ЛАДИНЕНКО АЛЬБІНА ПАВЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, доцент*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ НОМІНАЦІЇ У РОЗМОВНІЙ МОВІ

Теорія номінації – вивчення того, як поняття «знаходить» свої найменування. Вона стала активно розроблятися у європейському